

Koldingbogen

ÅRSTAL:	2009
FORFATTER:	Paul Nielsen
TITEL:	Kolding Ungdomsforening omkring 1960.
KORT RESUME:	En forening, der dyrkede fællessang, teater og udflugter i naturen.

KOLDING UNGDOMSFORENING OMKRING 1960

AF PAUL NIELSEN

Måske lever Kolding Ungdomsforening endnu. Men så har den ligget i dvale siden 1963, hvor "Brevsprækken" er det sidste livstegn. Og hvis Ungdomsforeningen er afgået ved døden, så er begravelsen foregået i stilhed.

Sådan afsluttede Alfred Graversen sit indlæg i Koldingbogen, da han i 1982 fortalte om Kolding Ungdomsforening. En forening, der havde givet ham mange glæder 40-50 år tidligere. Jeg er tilbøjelig til at give Graversen ret i betragtningen om foreningens stille død. For også min viden om foreningen ender omkring det tidspunkt. Mit sidste eksemplar af *Brevsprækken* er fra 1964.

Omtalte *Brevsprækken* var foreningens medlemsblad, som jeg var med til at starte. Første nummer udkom 1. september 1958. Det udkom seks gange årligt og var et firesidet blad i A5 format. Normalt med programmet for de følgende to måneder og plads til inspirerende ord fra bestyrelse og andre. Mit sidste eksemplar af bladet indeholder programmerne for januar-februar 1964. I 1959 overtog jeg formandsposten efter Annelise Hansen. Denne post sad jeg på indtil 1963, hvor jeg blev afløst af Jens Todsén.

UNGDOMSFORENINGEN OMKRING 1960

Ungdomsforeningen lærte jeg at kende i maj

1957. Det var umiddelbart efter min entre som Railway Transport Officer ved hærens forplejningsmagasin på Staldgården. Sammen med de øvrige soldater, der udførte de daglige opgaver på Staldgården og i vort lager hos DFDS i havnepakhuset, blev jeg indkvarteret i Dyrehavelejren.

En af mine første aftener i lejren stillede et par piger for at afhente nogle af soldaterne. "Har du ikke lyst til at komme med?" lød det fra flokken. "Vi skal på aftentur med Ungdomsforeningen". Min nysgerrighed var allerede vakt. Og som svar på mine opfølgende spørgsmål fik jeg at vide, at foreningens medlemmer var en flok unge mennesker, der mødtes hver tirsdag året rundt. I sommerhalvåret stod der ture ud i naturen på programmet. Den øvrige del af året stod på forskellige former for samvær bl. a. med foredrag og masser af sange. Foreningens formand var Henning Mikkelsen. Flere af mine nye soldaterkammerater var medlemmer og havde tilmed fået faste veninder i foreningen.

Invitationen lød tiltalende. En positiv måde at træffe jævnaldrende på tænkte jeg og slog til. Husker jeg ret, så gik traveturen den aften til Skovløberhuset, hvor der blev budt på kakao, boller og lagkage. På vejen ud og hjem blev der grinet, snakket og sunget af hjertets lyst. Jeg følte mig veltilpas i flokken og deltog i sommerens løb i adskillige arran-

gementer, indtil jeg sidst på året forlod Kolding og vendte tilbage til mit kompagni i Høveltelejren. Det positive fællesskab blev et forhold, der få måneder senere fik mig til at genoptage mit engagement i foreningen. Det skete, da jeg i februar 1958 efter afsluttet soldatertid blev stationeret på banegården i Kolding.

Nu blev mit engagement mere krævende. I soldatertiden havde jeg nærmest følt mig som gæst, men nu blev jeg næstformand og dermed medansvarlig for den daglige drift. I april 1959 blev jeg sat i formandsstolen.

”Formålet er at samle unge til samvær og underholdning af lødig og kulturel karakter.

Paul Nielsen på udflugt med Kolding Ungdomsforening o. 1960.

Gennem kammeratligt samvær og gennem upartisk oplysning ved foredrag, film og samtaler at finde løsningen på nogle af de problemer, vi alle går og tumler med”, hed det blandt andet i foreningens lille informationsfolder, der på forsiden spurgte: ”Kender du Kolding Ungdomsforening?”

Foreningens mødelokale befandt sig på øverste etage i Jernbanegade 25a, den gamle forretningejendom i tilknytning til biblioteket, der i stueetagen rummede Marius Mogensens skotøjsmagasin. Vi boede til leje i lokaler, der tilhørte en fritidsklub. Klubben blev drevet af Else og Verner Bæk-Sørensen. Centralt placerede lokaler i bymidten var jo en god adresse, men desværre var der spændinger i luften mellem os og klubben, et forhold, der sidst i halvtresserne medførte, at vi søgte andre lokaler.

Tirsdag den 16. september 1958 kl. 20 flyttede vi ind i vore nye lokaler Vifdam 25. Der var børnehaven i stueetagen og fritidshjem på første sal. Vi lejede os ind hos fritidshjemmet, hvor lokalerne var velegnede til vore formål. Det gav os et dejligt stort og møbleret mødelokale med klaver og køkken. Huslejen var 20 kr. pr. aften. Første dag i de nye lokaler bød programmet på en ”broget” aften med lysbilleder, BOB spil og smykkeproduktion med videre.

Mens jeg skriver dette, studser jeg over vort mødetidspunkt dengang. Det var kl. 20 i vinterhalvåret. Men så erindrer jeg, at det dengang var almindeligt, at unge mennesker efter arbejdstidens ophør fortsatte dagen med undervisning på Teknisk Skole eller i Handels-skolen og derfor nok ikke kunne møde tidligere.

Kolding Ungdomsforening, oprindeligt

En aften i lokalerne i Vifdam. Foto: N. Lisberg.

Kolding Ungdomssamfund med relationer til Højskoleforeningen, blev stiftet 11. oktober 1896, så det var en midaldrende forening, jeg lod mig engagere i. Men det var også en forening, hvor mange kendte borgere havde haft glade timer. Det gættede jeg i hvert fald på, når jeg gennemså listen over de passive medlemmer, der dengang stadig støttede vort arbejde med frivillige årskontingenter på 50 øre eller måske en krone. Det hørte med til bestyrelsens opgaver at opsøge dem alle for at få det årlige bidrag. En anledning, der selvfølgelig

også gav mulighed for at blive budt indenfor til en kaffetår og snak om årets gang i foreningen. Jeg benyttede da også disse lejligheder til at foreslå disse tidligere aktive medlemmer at være vore agenter over for deres yngre familiemedlemmer. Så vidt jeg erindrer, var det med begrænset held.

Det samme var tilfældet, når vi indbød til festlige sammenkomster. For eksempel mødte kun 33 af støtterne frem ved vores 66 års fødselsdagsfest, som vi netop havde gjort særlig festlig til ære for dem. Det var på Slotshotel-

let tirsdag den 22. november 1962. Vi havde som gæstetalere indbudt de tre tidligere formænd bogtrykker Fuglsang, Alfred Gra-versen og malermester Eigil Priesholm. Ved kaffebordet var der underholdning ved Kaj Berg Madsen og pianisten Kaj Lund. Skylden for det begrænsede fremmøde blev dengang tilskrevet, at TV denne aften viste et afsnit af en populær kriminalserie.

At TV allerede dengang var en magtfuld konkurrent, havde vi forlængst taget ad notam. I vort mødelokale indgik et fjernsyns-apparat da også i mulighederne, når vi havde de såkaldte klubaftener. Det var mødeaftener, som vi lagde i programmet for at forsøge at tilpasse os til ungdomsklubbernes afgangs-grupper, hvorfra vi forsøgte at erhverve nye medlemmer. Det var også for at begrænse omkostningerne til foredragsholdere. På klub-aftener var programmet uformelt, hyggepræget og baseret på netop at ligne det, de unge kom fra i ungdomsklubberne.

TEATERAKTIVITETER

En aktivitet, vi genoptog, da jeg gjorde min entre i foreningen, var lysten til at arbejde med teater, og en del mødeaftener blev benyttet til træning i forskellige af scenekunstens krav til amatørskuespillere. Det store antal forestillinger blev det aldrig til, men i samarbejdet med de øvrige ungdomsforeninger i Skamlingsbankeegnens Hovedkreds indgik årlige konkurrencer i amatørpræstationer. Jeg tror dog ikke, at vi nogensinde opnåede højere placering end en andenplads ved disse konkurrencer.

Succes på de skrå brædder havde vi imidlertid, da vi på Slotshotellets scene lørdag

den 7. marts 1959 i den røde lyktes skær præsenterede *Revyen KIG IND*. Der var fuldt hus. Masser af bifald til de syv aktører. På spindesiden var det Birthe Jensen, Lilli Buhl, Linda Vinding og Ulla Sjørup. Herrerne var Arvo Pullinen, Ole Christensen og undertegnede. Ulla fik senere efternavnet Skovlund og blev en dygtig aktør i flere af Koldings festspilsuccesser. En del af teksterne til revyen havde vi købt hos Dansk Teaterforlag, og som instruktør havde jeg tilpasset dem til vort lille ungdommelige ensemble. Anmelderne mente dog, at ikke alt var ungt nok. Det undrede os noget.

Selv var jeg aftenens konferencier, der præsenterede numrene. Den musikalske ledelse deltes Lilli og jeg om. Det gjorde vi faktisk også ved vore mødeaftener. Mest Lilli, for hun kunne spille efter noder, mens jeg oftest spillede efter gehør. I alle tre aviser var anmeldelserne ganske pæne, selvom anmelderne dog mente, vi ramte under bæltestedet nogle gange. De mente vist, at det skyldtes vores manglende rutine ved stofvalget. Set med nutidens øjne var de vovede tekster vist ganske uskyldige. Selv kunne jeg godt lide det, "Mr. S" (redaktør Knud Smith, forfatter af adskillige KU- og Kolding revyer) bl.a. skrev i sin anmeldelse i Jydske Tidende: "*Foreningens næstformand, trafikassistent P. Nielsen, Kolding, trak det store læs. Når han får trimmet sin form en smule, er han bestemt ikke uden evner, og så har han en vis charme*". Der skulle dog gå mange år, inden jeg gjorde noget alvorligt ved "trimmeriet" og blev solist i Visions Venner.

Desværre gav arrangementet underskud. Med en billetpris på 3,50 kr. for revy og bal til kl. 2 kneb det i den sidste ende, men det var

Ud i naturen.

vist alle pengene værd, for den festlige aften stod der ry om i årevis. Og jeg har stadig fornøjelse af at lade tankerne vende tilbage dertil.

FORENINGSLIV UNDER PRES

I april 1959 blev jeg sat i formandsstolen og måtte de følgende fire år konstatere, at Verden fortsat var under forandring. Vel at mærke en forandring, der på utallige måder truede den foreningsform, jeg var blevet valgt til at lede.

Udefra var vi under pres. Vi havde fået

konkurrence fra nye former for samvær for unge. Ikke mindst ungdomsklubberne for de 14-18-årige, der nu havde fundet på at lave overbygninger med "senior klubber for dem over 18 år". Altså samme gruppe unge, vi opfattede som vores potentielle medlemmer. Det var en ulige kamp, som i princippet kun kunne tabes. Vi kæmpede mod klubber, der havde lønnede ledere og medarbejdere og var både stats- og kommunalt støttede. Op dukkede også en helt ny ungdomsmagnet "Mælkepoppen" på Låsbybanke.

Jeg havde dog en tro på, at det ville være muligt at etablere et samarbejde med klub-

berne, så de kunne henvise de unge til Ungdomsforeningen, når de på grund af alder måtte forlade deres ungdomsklub. Det var i hele min formandstid inspiration til den fortsatte indsats for foreningens overlevelse.

Som eksempler på de arrangementer, vi tilbød vores medlemmer, kan nævnes trave- og cykelture, sejlture, jazzaftener og foredrag, bl.a. om forelskelse!

Sangaftener med Aage Nielsen var populære. Vi var meget sangglade, og når Aage Nielsen satte sig ved klaveret, lærte han os nyt fra den danske sangskat. På alle mødeaftener indgik sange da også som faste bestanddele, og der blev let trængsel omkring klaveret.

Pianisten Deleuran blev også flittigt benyttet, når vi ved særlig festlige lejligheder havde en svingom på programmet. Så gik det lystigt til med "Totur til Vejle" og "Skæve Thorvald" og nye sange som "Hele Ugen Alene". Og det var ikke nødvendigt med alkoholholdige drikke til at læske ovenpå de sveddryppende præstationer på dansegulvet. Ikke fordi vi var afholdsfolk. Det var blot, fordi vi affandt os med vilkårene for at feste i afholdslogen i Katrinegade. Jeg erindrer en festaften, hvor vi startede med et foredrag ved kaffebordet, og derefter satte Deleuran gang i dansen, der fortsatte den halve nat. Et regulært sodavandsbal, hvor benene blev rørt så aktivt, at jeg resten af natten dansede videre under dynen hjemme på værelset på Ternevej.

SPLITTELSE I REGIONEN

Man kan vel uden at overdrive sige, at i første halvdel af århundredet havde hvert sogn sin ungdomsforening. Med tiden blev der mange

Der skal vaskes op bagefter.

steder indgået samarbejde med den lokale idræts- eller gymnastikforening. Et forhold, der vist i dag er det almindelige og bl. a. dækket af titlen De danske Gymnastik- og Ungdomsforeninger eller lignende.

Indtil 1959 var Kolding Ungdomsforening del af "Sydøstjysk Hovedkreds af de Danske Ungdomsforeninger". Det var en stor regional enhed af foreningerne i Kolding og 25 landsogne syd, vest og nord om Kolding. I foråret 1959 trak formanden, forpagter Karl Prusse Sørensen, Vejen sig pludseligt. Årsa-

gen var uenighed opstået om teaterforestillingen "Ung Vrede" på Slotshotellet, der havde forarget nogle af foreningsfolkene fra de nordlige sogne, blandt andre gårdejer Jens Peter Jørgensen fra Almind. Den efterfølgende generalforsamling i maj måtte suspenderes ved midnatstid, da bestyrelsen efter et mistillidsvotum havde trukket sig. Ved den efterfølgende ekstraordinære generalforsamling blev en ny bestyrelse dog valgt.

Uenigheden fortsatte dog under overfladen, og få dage senere blev jeg kaldt til møde med repræsentanter for foreningerne i Hejls, Vejstrup, Ødis, Taps og Vonsild, der ville drøfte udmeldelse af den store sydøstjyske hovedkreds og oprettelse af en ny kreds med navnet *Skamlingsbankeegnens Hovedkreds*. Der blev enighed herom, og den 3. juni 1959 stiftedes den ny hovedkreds, der havde fået tilsagn om fri lokalebenyttelse på Skamlingsbanke Ungdomsskole. Med kun seks foreninger i kredsen ville man lettere kunne samarbejde, og det blev da også til et godt samarbejde med mange fælles aktiviteter, ikke mindst de årlige amatørkonkurrencer.

BYGGEFONDEN, SOM BLEV TIL EN WEEKENDHYTTE

Ungdomsforeningen havde en kapital på 10.000 kr. i form af en byggefond, der stammede fra overskuddet ved en basar i 1933, der skulle bruges til at bygge et ungdomshus. Vi havde for længst erkendt, at byggeri af et ungdomshus aldrig ville kunne gennemføres. I stedet valgte vi at investere nogle af fondens penge i et hytteprojekt i Sdr. Vilstrup.

I maj 1959 havde en herre ved navn Svend Rosgaard Meier foreslået vort bestyrelsesmed-

lem Ole Petersen, at Ungdomsforeningen kunne overtage og istandsætte Meiers tidligere hønse/svinehus i Sdr. Vilstrup, så foreningen kunne benytte det som weekendhytte. Ole kendte Meier gennem spejderbevægelsen, han var selv murer og kunne vejlede os andre.

Svend Rosgaard Meier, kendt som forfatter til Koldinghus-dramaet "Dansen på Koldinghus" var også kendt som "Handske Meier" og lidt af en fantast med hang til mysticisme og okkulte emner. Hans bolig lå smukt på toppen af højderne ved Sdr. Vilstrup og havde en ualmindelig flot udsigt udover Kolding Fjord og Stenderuphalvøen, men hans hønsehus var noget gammelt skrammel og placeret i en forsænkning nord for Meiers høj. Det kom også til både at koste os mange penge og væsentlig større arbejdsindsats, end vi havde forestillet os. Det var planen, at hytten skulle indrettes med 26 køjepladser, et lille køkken og et større opholdsrum.

Trods visse betænkeligheder besluttede vi os i maj 1959 for at indgå i en aftale med Meier, et femårigt lejemål fra 1. januar 1960. I månederne juni, juli og august skulle Meier råde over hytten og ved evt. udlejning betale Ungdomsforeningen 10 % af lejeindtægten. Vi skulle betale en tilsvarende andel, såfremt vi fremlejede til andre. Vi kunne begynde ombygningen straks, og efter planen skulle ibrugtagning kunne ske allerede en månedstid senere. Det varede dog betydeligt længere inden huset kunne tages i brug.

I mellemtiden nåede vores hytte at blive omtalt både i Jydske Tidende og i BT. Nogle havde fået opfattelsen af – vel fra Handske Meier, at det var en helt speciel aftale, vi havde indgået, hvor han selv skulle agere ride-

Linda Vinding og Ole Petersen i en pause i murerarbejdet.

foged, Ole Petersen være oldemand, de mandlige medlemmer af Ungdomsforeningen rideknægte og pigerne taterkvinder. Desuden skulle der i lejemålet indgå en gabestok, hvori ridefogeden kunne sætte dovne og arbejdssky personer!

MØDET MED DE NORDISKE VENSKABSBYER

Trods sin lidenhed må Ungdomsforeningen have haft en vis status i byens kulturliv, for i 1960 fik jeg nemlig som repræsentant for Ungdomsforeningen indbydelse til at deltage i en nordisk venskabsbykonference i Örebro i

Sverige, og jeg indgik som en af Kolding Kommunes officielle repræsentanter i konferencens drøftelser om ungdommens vilkår i de fire venskabsbyer Örebro, Drammen (Norge), Lappeenranta (Finland) og Kolding. De øvrige deltagere fra Kolding var Ida Jørgensen, Else Bæk-Sørensen, Anna-Lise Hohwy og Gunnar Krat. I bussen havde vi selskab af nogle unge sportsfolk, der skulle konkurrere med jævnaldrene unge i Örebro. Programmet var en blanding af foredrag med efterfølgende gruppearbejder og besigtigelser af kultur- og sportsfaciliteter. Jævnligt sender jeg tanker tilbage til disse dage. For eksempel til en aften, hvor vi til alles overraskelse skulle op på scenen i Folkeparken og give et underholdende indslag fra Danmark. Vi valgte at fremføre en dansk sang. Ved afskeden blev jeg rost for at tale et forståeligt dansk. Jeg havde også hele ugen forsøgt at tale svensk!

Året efter var jeg medarrangør af Den nordiske Venskabsuge i Kolding. Ungdomsnævnet havde lejet Den Apostolske Kirkes Højskole som logi og kursussted, og programmet bød på landskendte talere, besigtigelser og udflugter. Jeg havde påtaget mig at tage imod de finske gæster på banegården og give dem morgenmad, men det var svært at tale sammen, for ingen af vores gæster talte andre sprog end finsk.

I 1962 var Drammen vært for en Nordisk Ungdomslederkonference, og her deltog jeg også, men denne gang for egen regning og af interesse for at følge det spirende venskabsbysamarbejde og få indblik i ungdomsarbejdets vilkår i vore byer. I Drammen deltog fra Kolding også Arne Dornhoff, Gunnar Krat, Inge Mikkelsen, Henry Jensen og Gyda Hansen.

KAMPEN FOR AT OVERLEVE

I årene omkring 1960 befandt foreningen sig hele tiden i den krævende opgave at bevare og udvide medlemstallet. Det får man blandt andet et indtryk af ved kig i foreningsbladet "Brevsprækken", hvor der gang på gang appelleredes om fremmøde og om at tage venner med. Selv var jeg ofte på besøg hos ungdomsklubbernes ledere for at agitere. Vi forsøgte også med direkte reklame i en af klubberne. Vi fik lov til at lave en "ungdomsforeningsaften" i klubben på Snerlevej, men en indkaldt foredragsholder fra Odense var nærmest en katastrofe.

I anledning af vores 64 års fødselsdag bragte Kolding Folkeblad i oktober 1960 et interview med mig, hvor jeg beklagede, at vi manglede medlemmer, men vi kæmpede videre, og med de passive medlemmer havde vi jo trods alt stadig en støttekreds, som kunne bruges til agitation over for yngre familie-medlemmer og vennekredse.

Realiteten var, at foreningens medlemstal var gået fra 200 medlemmer i 1927 til 80 i 1935. I 1963 ved min afgang havde foreningen 76 medlemmer, hvoraf vel en snes stykker var 100 % aktive. Ved generalforsamlingen i foråret 1963 sagde jeg i min beretning, at min formandstid havde været en tid fyldt med oplevelser sammen med gode venner og kammerater.

Selvom udfordringerne fortsat stod i kø, mener jeg dog, at ungdomsforeningen havde snuden oven vande, da jeg i 1963 overlod roret til yngre kræfter. Men, da jeg som afslutning på denne beretning ville fortælle om foreningens sidste tid, konstaterede jeg, at det nok ikke var tilfældet. Min efterfølger har in-

gen erindringer fra sin etårige formandstid. Foreningens sidste kasserer fortalte mig, at foreningen gik i sig selv på grund af manglende tilslutning. Tidspunktet var lidt usikkert, men formentlig omkring 1964 eller 1965. Foreningens arkiv er angiveligt gået tabt i forbindelse med flytninger, medens kassebeholdning og aktiver blev overført til Kolding Højskoleforening.

KILDER

Egne notater
Jydske Tidende
Kolding Folkeblad
Tidens Tegn
Brevsprækken.